

Найбільш цікавою для професії поліцейського є праця як покликання. Ця модель професійної реалізації особистості викликає досить гострі дискусії між вченими і пересічними громадянами. Працю за покликанням називають самореалізацією, самоактуалізацією.

Людина, яка віддає себе служінню чомусь більшому ніж власна вигода, – є ідеальною моделлю професії поліцейського, оскільки її специфіка вимагає від поліцейського самопожертви, ризику власним життям і здоров'ям заради інших, що не може бути в пріоритеті у тих, хто орієнтований на збагачення, задоволення власних потреб. Така робота принесе задоволення незалежно від оплати та просування по кар'єрних сходинках. Навіть якщо людині не платять, або не підвищують посади вона все одно працює. Тож саме праця за покликанням є тим чинником що надає людині сенс у житті, відчуття задоволеності і щастя, але і несе в собі певні ризики у професії поліцейського. Часті самопожертви (відпочинком, сім'єю, власними потребами), висока ступінь відповідальності, суспільна значимість професії часто призводить до професійного вигорання поліцейського.

Ця професія як ніяка інша яскраво проводить межу між примусом і покликанням. Той хто хоч раз у житті зустрів людину яка виконує свої обов'язки по примусу не має сумніву в необхідності дослідження здібностей, формування і розвитку покликання людини.

Вибір професії за покликанням не тільки допоможе краще засвоїти ази професії поліцейського, розвинути та самореалізуватися, але й у будь-якому суспільстві надасть можливість бути затребуваним.

Підсумовуючи, можна зробити висновок що професія це той фактор, який суттєво впливає на якість життя сучасної людини і визначає необхідність принципових змін не тільки в освітній парадигмі професійного навчання та виховання, але й формування принципово нової системи профорієнтації: її основної мети, засобів та форм організації, можливостей прогнозування перспектив майбутнього життя.

Список бібліографічних посилань

1. Höhler G. Jenseits der Gier. Vom Luxus des Teilens. Berlin : Ulstein Buchverlag, 2005. 287 s.
2. Боришевский М. Й. Соціально-психологічна сутність та генеза духовності особистості. *Проблеми загальної та педагогічної психології*. 2009. Т. XI, ч. 5. С. 50–59.

Одержано 07.11.2017

УДК 159.9

Наталія Володимирівна ГРЕСА,

*кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри соціології та психології факультету № 6
Харківського національного університету внутрішніх справ;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0517-4822>;*

Яна Ігорівна КАРНАУХ,

*слухач магістратури факультету № 6
Харківського національного університету внутрішніх справ*

РОЛЬ КОПІНГ-ПОВЕДІКИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Проблема вдосконалення професійної підготовки майбутніх поліцейських у вищих учбових закладах дуже актуальна для сучасної України, яка переживає певні соціально-економічні зміни. В умовах законодавчих і організаційних змін професія поліцейського продовжує залишатися однією з самих затребуваних, що потребує підготовку фахівця високої кваліфікації, який володіє не лише набором професійних знань, але і психологічно підготовлений до професійної діяльності. Суть і зміст психологічної підготовки в умовах реформування МВС України проявляються в засобах підтримки психологічного здоров'я майбутніх поліцейських та профілактики їх особистісних деформацій. У сучасному світі професійна діяльність поліцейських протікає в екстремальних умовах і зазнає впливу різних стрес-факторів. Діяльність працівників поліції здійснюється в умовах підвищеної небезпеки і характеризується негативним впливом на них цілою низкою несприятливих, дискомфортних і загрозливих факторів, які, за певних обставин, провокують не тільки розвиток нервово-психічних розладів, але і спричиняють

загрозу життю [4, с. 94]. Збереження або підвищення стресостійкості особистості пов'язане з пошуком, збереженням і адекватним використанням ресурсів, що допомагають їй в подоланні негативних наслідків стресових ситуацій. Особливу категорію ресурсів стресостійкості представляють характер і способи подолання стресових ситуацій – стратегії і моделі копінг-поведінки або копінг – стратегії.

Проблема співволодіння особистості з важкими життєвими ситуаціями виникла в психології в ХХ століття. У зарубіжній психології вивченням різних аспектів копінг-поведінки займалися Н. Хаан, Р. Лазарус і С. Фолкман, Р. Моуз та інші. Так, наприклад, Н. Хаан трактує як специфічний его – механізм, до якого людина вдається з метою позбавлення від внутрішньої напруги. Р. Моуз, визначає «coping» в термінах рис особистості – як відносно постійну схильність відповідати на стресові події певним чином. Р. Лазарус і С. Фолкман вважають, що «coping» повинен розумітися як динамічний процес, специфіка якого визначається не тільки ситуацією, але і стадією розвитку конфлікту, зіткнення суб'єкта із зовнішнім світом [3, с. 11–15]. У психології поняття «копінг поведінка» розглядали такі учені як Л. І. Анциферова, В. А. Бодров, Р. М. Грановська, А. В. Лібін, А. В. Лібіна, С. К. Нартова-Бочавер, І. М. Нікольська Н. Є. Водопьянова та інші [1].

Проблема стресу та копінг – поведінки в професійній діяльності співробітників правоохоронних органів досить добре освітлена в сучасній літературі (А. П. Шихова, Є. М. Пономаренко, В. І. Солдатов, І. Б. Лебедев, М. М. Калашникова, В. Ю. Рыбников, Л. І. Вассерман, П. М. Кога та Є. С. Молчанова та інші). Зараз в Україні проблеми копінг-поведінки у професійній діяльності досліджують О. І. Склень О. Є. Самара, З. А. Сивогракова, М. В. Кожанова, Я. А. Плужник, І. О. Корнієнко, Л. А. Колесніченко, А. В. Якимчук, Г. В. Чухраєва, В. В. Доценко, М. М. Дідух, А. В. Колчигіна, А. Є. Левенець та інші.

Під поняттями «подолання стресу» і «копінг-поведінка» розуміються різноманітні форми активності людини, що охоплюють усі види взаємодії суб'єкта із завданнями і проблемами зовнішнього або внутрішнього плану. Подолання вступає в дію не тільки в тих випадках, коли складність завдання перевищує можливості звичних реакцій, робить недостатнім нормативне пристосування, вимагає нових ресурсів, але й при необхідності змінити поведінку у важких життєвих ситуаціях, при хронічному впливі стресорів і негативних повсякденних подіях. Подолання, як правило, націлене на пошук шляхів зміни взаємозв'язку між суб'єктом і умовами зовнішнього середовища або на зниження його емоційних переживань і дистресу; воно проявляється на когнітивному, емоційному й поведінковому рівнях у формі різних стратегій протидії стресогенним факторам або стресовим реакціям. «Копінг» – це індивідуальний спосіб взаємодії із ситуацією відповідно до її власної логіки, значущості в житті людини і її психологічних можливостей.

Психологічне призначення копіngu полягає в тому, щоб якнайкраще адаптувати людину до вимог ситуації, даючи можливість опанувати її, послабити або пом'якшити ці вимоги, намагатися уникнути або звикнути до них і таким чином погасити стресову дію ситуації. Тому головні завдання копіngu – забезпечення й підтримання благополуччя людини, фізичного й психічного здоров'я та задоволеності соціальними відносинами [2, с. 24].

В цілому у професійній діяльності поліцейських має бути сформована конструктивна копінг-поведінка, яка дозволяє завжди адекватно реагувати на стресове роздратування. В процесі професійної підготовки майбутніх поліцейських потрібно формувати систему уявлень про основні психологічні механізми і закономірності опанування зі стресом, а також придбання практичних навичок використання проактивних копінг-стратегій, формування професійно-психологічної стійкості і мобілізації внутрішніх ресурсів особистості в цілях ефективного управління своєю поведінкою в напружених ситуаціях майбутньої професійної діяльності.

Список бібліографічних посилань

1. Водопьянова Н. Е. Психодиагностика стресса. СПб. : Питер, 2009. 336 с.
2. Родіна Н. В. Психологія копінг-поведінки: системне моделювання : дис. ... д-ра психол. наук : 19.00.01. Київ, 2013. 477с.
3. Характеристика защитно-совладающего стиля поведения врачей-психиатров и врачей хирургических специальностей // Актуальные проблемы клинической психологии и психофизиологии. СПб., 2004. С. 1–15.
4. Чухраєва Г. В. Стреси та дистреси в психологічній діяльності працівників поліції. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Психологія»*. 2016. Вип. 59. С. 94–97.

Одержано 08.11.2017